

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון תרנו

ערב שבת קודש פ' ויחי, ט"ו טבת ה'תשס"ז

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', 'חיילי בית דוד' - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ק"ד שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ונ"ו שנה לנשיאותו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכיו"ר

לזכות

החייל ב"צבאות השם" שניאור זלמן הלוי שיי שגלוב
לרגל היכנסו בבריתו של אאע"ה ביום ה' י"ד טבת
ה"י תהא זו שנת סגולות

ולזכות אחותו

החיילת ב"צבאות השם" בלה לאה תחיי שגלוב

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' יצחק אלחנן הלוי וזוגתו מרת דבורה רבקה שיחיו שגלוב

נדפס ע"י זקניהם

הרה"ת ר' מנחם מענדל הלוי וזוגתו מרת דבורה שיחיו שגלוב

נדפס ע"י הרה"ת ר' מנחם מענדל הלוי וזוג' מרת נחמה פייגא
וילדיהם: שולמית ובעלה הרה"ת דוד הלוי ובנם נתן הלוי ש' לאבקובסקי,
מאיר שלמה הלוי, חנה שרה, לוי יצחק הלוי וחווה מוסיא שיחיו שגלוב

ב"ה

3

דבר מלכות

החיזוק של יוסף שבדורנו / משיחת ש"פ יחי התשס"ז

8

זמן הגאולה

כיצד לא הבחינו המצרים שיעקב אבינו חי? / פרשת השבוע באור הגאולה

12

המעשה הוא העיקר

יהודי צריך לרצות ולבקש שיהי גילוי הקץ / הוראות למעשה בפועל

13

ניצוצות של משיח

"קיינע קוונצן און פאליטיק" / קטעים קצרים ופנמיים בעניני גאולה

14

כתי"ק - פרסום ראשון

עד כמה צריכים להשתדל באהבת ישראל / צילום מהגהת שיחת עשרה בטבת התשס"ה

המדור "דבר מלכות" מוקדש
 לע"נ אורי אהרן יואל ב"ר יוסף ארי' לייב ז"ל ופאולין רות ב"ר יצחק ע"ה
 יה"ד שתיכף ומיד ממש יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמתית והשלימה
 ולזכות כל משפחתם שיחיו - לשפע ברכות עד בלי די:
 אורי אהרן יואל בן מינדל זוג' בת'ה רות בת שרה - לזרעא חי' וקיימא
 רחל יפה בת מינדל ושושנה חסיה בת מינדל - לזיווג הגון
 דוד יעקב בן מינדל - לרפואה שלימה בגשמיות וברוחניות ולזיווג הגון

וההוראה מזה, כאמור, עד כמה צריכים להשתדל בענין דאהבת ישראל
 אפילו כלפי יהודי שהתנהג עמו באופן כלה"רצוי (כדוגמת הנהגת אחיו של
 יוסף), ובלשון ארמ"ר הזקן כתניא": "שלא לילם לו כפעלו ח"ו, אלא
 אדרבה, לנמול לחייבים טובות, כמ"ש כוה"ק" ללמוד מיוסף עם אחיו.

יג. וענין זה קשור עם התחלת שיגור הימי - "גד גודו יגודנו גר"
 כאמור, "נעוך תחילתן בסופן וסופן בתחילתן":

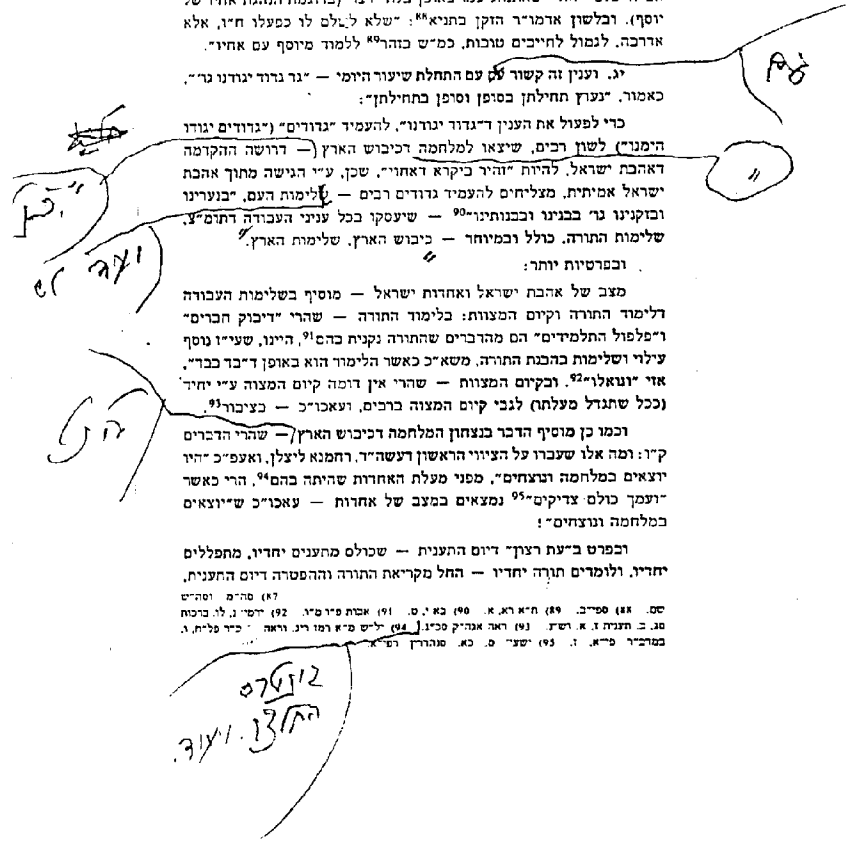
כ"י לפעול את הענין ד"גודו יגודנו", להעמיד "גודים" (גודים יגודו
 הימני) לשון רבים, שיצאו למלחמה ויכבוש הארץ - (דרושה ההקדמה
 דאהבת ישראל, להיות "היהי ביקרא דאתו", שכן, ע"י הגישה מתוך אהבת
 ישראל אמיתית, מצליחים להעמיד גודים רבים - שלימות העם, "בערינו
 ובקנינו גר בבנינו ובכנותינו" - שיעסקו בכל עניני העבודה דתום
 שלימות התורה, כולל ובמיוחד - כיבוש הארץ, שלימות הארץ,
 ובפרטיות יותר:

מצב של אהבת ישראל ואחדות ישראל - מוסיף בשלימות העבודה
 דלימוד התורה וקיום המצוות: בלימוד התורה - שהרי "דיבוק חברים"
 ו"מפול התלמידים" הם מהרבים שהתורה נקנית בהם⁹¹, היינו, שע"י נוסף
 עליו ושלמות בהבנת התורה, משא"כ כאשר הלימוד הוא באופן ד"כד כבד",
 או "ונאלו"⁹², ובקיום המצוות - שהרי אין דומה קיום המצוה ע"י יחיד
 (ככל שתגדל מעלתו) לגבי קיום המצוה ברבים, ועאכ"כ - כציבור⁹³.

וכמו כן מוסיף הדבר בנצחון המלחמה ודיכוש הארץ - שהרי הדברים
 ק"ו: ומה אלו שעברו על הציווי הראשון דעשה"ד, רחמנא ליציל, ואעפ"כ יהיו
 יוצאים במלחמה ונצחים", מפני מעלת האחרות שהיתה בהם⁹⁴, הרי כאשר
 "ועמך כולם צדיקים"⁹⁵ נמצאים כמעט של אחרות - עאכ"כ ש"יוצאים
 במלחמה ונצחים":

דכפרט ביצת רצון דיום התענית - שכולם מהענינים יחדיו, מתפללים
 יחדיו, ולומדים תורה יחדיו - החל מקריאת התורה וההפטרה דיום התענית,
 (א) סו"ת וסו"ת

ס. 44 ספ"ב (8) ח"א ר"א, 90 בא"ס, 91 אמת פירוש, 92 יח"ו ג' לו, בוכיט
 ג. ב. תנ"ח ג' א' ר"ז, 93 ר"ה אה"ק סכ"ו, 94 יח"ו פ"א רמ"ד ר"ג ורא"ה, כ"ד פל"ח, ג.
 ספר"ו פ"א, ג' 95 יח"ו פ"א, כ"א, ספר"ו ר"א

המדור מוקדש
 לעילוי נשמת ר' יהודה ב"ר עבני הירש ע"ה סטראל - נפטר ביום כ"ז אלול
 ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת
 יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמתית והשלימה
 נדרכת בנם - יבלחט"א - הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחיו

יחי המלך

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213 • טל': 917-403-5618
 סניף ארץ הקודש: ת.ד. 966 קרית שמואל, מיקוד: 26109 • טל': 8715-770 (04)
 דואר אלקטרוני: yechy@neto.bezeqint.net • אינטרנט: www.moshiach.net/blind

עד כמה צריכים

להשתדל באהבת ישראל

בשייכות לפ' השבוע ובקשר עם ההתחזקות הדרושה בענין אהבת ואחדות ישראל, הבאנו צילום מיוחד (מוקטן) מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על קטע משיחת עשרה בטבת ה'תשמ"ה
(נדפס ב'התנועות' תשמ"ה ח"ב ע' 1007)

להלן פענוח הכתי"ק (בא בהדגשה):

וענין זה קשור גם עם התחלת שיעור היומי - "גד גדוד יגודנו גו", כאמור, "נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן":

כדי לפעול את הענין ד"גדוד יגודנו", להעמיד "גדודים" ("גדודים יגודו הימנו") לשון רבים, שיצאו למלחמה "דכיבוש הארץ", כנ"ל - דרושה ההקדמה דאהבת ישראל, להיות "זהיר ביקרא דאחוי", שכן, ע"י הגישה מתוך אהבת ישראל אמיתית, מצליחים להעמיד גדודים רבים - ועד לשלימות העם, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו" - שיעסקו בכל עניני העבודה דתומ"צ, שלימות התורה, כולל ובמיוחד - "כיבוש הארץ, שלימות הארץ".

ובפרטיות יותר:

מצב של אהבת ישראל ואחדות ישראל - מוסיף בשלימות העבודה דלימוד התורה וקיום המצוות: בלימוד התורה - שהרי "דיבוק חברים" ו"פלפול התלמידים" הם מהדברים שהתורה נקנית בהם, היינו, שעי"ז נוסף עילוי ושלימות בהבנת התורה, משא"כ כאשר הלימוד הוא באופן ד"בד בבד", אזי "ונואלו". ובקיום המצוות - שהרי אין דומה קיום המצוה ע"י יחיד (ככל שתגדל מעלתו) לגבי קיום המצוה ברבים, ועאכו"כ - בציבור.

וכמו כן מוסיף הדבר בנצחון המלחמה דכיבוש הארץ הנ"ל - שהרי הדברים ק"ו: ומה אלו שעברו על הציווי הראשון דעשה"ד, רחמנא ליצלן, ואעפ"כ "היו יוצאים במלחמה ונוצחים", מפני מעלת האחדות שהיתה בהם, הרי כאשר "ועמך כולם צדיקים" נמצאים במצב של אחדות - עאכו"כ ש"יוצאים במלחמה ונוצחים"!

בהערה 93 על התיבה "בציבור", הוסיף כ"ק אד"ש מה"מ: **קונטרס החלצו. ועוד.**

לזכות התמימים השלוחים

לישיבת "תומכי תמימים - מלך המשיח" פורט לורדייל, פלורידה

ולזכות קהילת "מרכז משיח - 770"

ולזכות רב הקהילה הרה"ח **מרדכי ומשפ' שי ענתאי**

החיזוק של יוסף שבדורנו

בדורנו זה (דור הראשון דגאולה) יוסף שבדורנו, נמצא יחד אתנו עד לרגע האחרון שיוצאים (והוא בכלל, כפשוט) מהגלות, ונותן כח וחיזוק שלא להתפעל כלל וכלל מקשיי הגלות • המאורע דהנסיין - אין לו מציאות כלל גם בעוה"ז הגשמי והחומרי, "עולם הקליפות", כי אם ענין של דמיון בלבד, ומכיון שכן, הרי, הדיבור אודותיו הוא בדבר שאין בו ממש, ובמילא, ללא כל תועלת • משיחות ש"פ ויחי ה'תשמ"ז - מוגה

הרי מובן (א) שעיקר החיזוק נלקח **מסיום** הספר, היינו, הפסוק האחרון שבו, (ב) ופעולת החיזוק היא, לכל לראש (ובעיקר) בחלק התורה **הסמוך** לו, התחלת פ' שמות (שקורין בתפלת מנחה דשבת חזק), כדלקמן.
ב. [.] סיום ספר בראשית הוא - וימת יוסף בן מאה ועשר שנים ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים".

ולכאורה, נשאלת שאלה הכי פשוטה גם אצל בן חמש למקרא:

בהתחלת הפרשה מסופר אודות בקשתו של יעקב ליוסף אל נא תקברני במצרים ושכבתי עם אבותי . . . וקברתני בקבורתם⁷, כלומר, הן מצד העילוי ד"וקברתני בקבורתם", "במערה אשר בשדה המכפלה . . . שמה קברו את אברהם . . . את יצחק גו"⁸, והן מצד החסרון דארץ מצרים, "ערות הארץ"⁹, תכלית הירידה.

ואילו בנוגע ליוסף - מדגישים בסיום

יברך את הברכה שלאחריו, אלא, מנהג ישראל, שמיד בסיום הקריאה, לפני אמירת הברכה, מכריזים "חזק חזק ונתחזק" (ואין בזה הפסק כו').

(7 פרשתנו מז, כט-ל.

(8 שם מט, ל-לא.

(9 מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"פ פ"א, ד (בסופו).

א. שבת זו היא "שבת חזק" - ע"ש שבה מסיימים ספר שלם בתורה, ספר בראשית שהוא ספר הראשון שבתורה (ראשון במעלה וחשיבות, ובמילא, גם ראשון בסדר כפשוט), וכמנהג ישראל ("תורה היא"¹) שבסיום² הספר מכריז כל הקהל בקול רם "חזק חזק ונתחזק".

תוכן הענין - סיום ספר בתורה (ובפרט ספר ראשון³) נותן חיזוק ותוקף בכל עניניהם של ישראל, החל מעניני התורה, וזה נמשך גם בעניני העולם, כמאמר⁴ "קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא", וכן "בר נש מסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא"⁵.

והנה, מכיון שההכרזה "חזק חזק ונתחזק" באה בהמשך ובסמיכות ממש לסיום הספר⁶,

(1) תוד"ה נפסל - מנחות כ, ב. וראה בהנשמן בלקו"ש ח"ב ע' 56 הע' 2.

(2) ראה שו"ע או"ח סו"ס קלט ובנ"כ. ובספרי טעמי המנהגים.

(3) להעיר מהענין ד"כל התחלות קשות" (כמובא גם בפרש"י על התורה (יתרו יט, ה), פשוטו של מקרא), מכיון שעיי"ז נעשה פתיחת הצינור כו' (ראה לקו"ש ח"כ ס"ע 74 וט"ג).

(4) זחר ח"א קלד, ססע"א. ח"ב קסא, רע"ב. ח"ג קעח, א. וראה ב"ד בתחלתו.

(5) זח"ב שם.

(6) ועד כדי כך, שלא ממתניים עד שהעולה לתורה

כאמור, עם התחלת פ' שמות, "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה גו"¹²:

בפ' שמות מתחיל עיקר הענין גלות מצרים¹², קושי השעבוד כו', כי, אף שהירידה למצרים היתה כבר לפני¹³, בפ' ויגש¹³, הרי, בנוגע לתקופה ההיא נאמר¹⁴ "וישב (ישיבה בשלוה)¹⁵ ישראל בארץ מצרים בארץ גושן (במיטב הארץ)¹⁶ ויאחזו בה (לשון אחוזה)¹⁷ ויפרו וירבו מאד", ורק בפ' שמות, לאחרי ש"וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא"¹⁸, אז, התחיל (עיקר) ענין הגלות, קושי השעבוד כו' (שהרי "כל זמן שאחד מן השבטים קיים לא הי' שעבוד"¹⁹), החל מהענין ד"הבה נתחכמה לו גו"²⁰.

ועפ"ז מובן שלפני התחלת הגלות וקושי השעבוד, יש צורך בנתינת-כח וחיוזוק מיוחד – שזהו"ע ד"ויישם בארון במצרים":

יוסף, המפרנס ומכלכל את ישראל²¹ – נמצא יחד עם בני, "ויישם בארון במצרים", ובאופן שמציאותו היא בשלימות (לא רק העצמות²², אלא גם הבשר וכו') גם ע"פ טבע, "ויחנטו אותו ויישם בארון", ונמצא שם באופן של קביעות (עד ליציאת בני מגלות

הפרשה והספר "ויישם בארון במצרים", היינו, לא זו בלבד שלא נקבר במערת המכפלה, וגם לא בארץ ישראל בכלל, אלא עוד זאת, בחוץ לארץ גופא – "במצרים" דוקא, וזבה גופא – "ויחנטו אותו ויישם בארון", פעולה המדגישה את ענין הקביעות¹⁰.

[בפסוק שלפנ"ז נאמר אמנם "וישבע יוסף את בני ישראל לאמר פקד יפקד אלקים אתכם והעליתם את עצמותי מזה", אבל: (א) ענין זה נאמר בפסוק שלפנ"ז, ואילו בפסוק האחרון, סיום הספר, מודגש הענין ד"ויישם בארון במצרים", (ב) "והעליתם את עצמותי מזה" הוא מצד שבועתו של יוסף שנתקיימה בפועל רק לאחר משך זמן ארוך, ואילו בנוגע לפועל מיד – "ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים" באופן של קביעות, ובמשך דורות. (ג) "והעליתם את עצמותי מזה", העצמות בלבד¹¹, משא"כ "ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים" – השלימות גם דבשר כו'¹⁰].

ונשאלת השאלה – איזה חיוזוק ("חזק חזק ונתחזק") לומדים ומקבלים מסיום הספר "ויישם בארון במצרים"?

ג. וי"ל הביאור בזה – שחיוזוק זה קשור,

10) "כי החניטה היא לקיים הבשר שלא יכלה ויהי הגוף קיים כאלו הוא חי" (ש"ך עה"ת פרשתנו ג. ב. עיי"ש בארוכה (סוד הענין כו')), וכן "ויישם בארון", "באופן שלא יגיע המים אליו בתוך הארון" (פי' תרגום יונתן עה"פ).

11) ראה סוטה יג, ב: מפני מה נקרא יוסף עצמות בחייו, מפני שלא מיחה בכבוד אביו כו'. וראה רב"ע בשלח יג, יט. ש"ך עה"ת סוף פרשתנו. בשלח שם. – וצ"ע כיון שויחנטו אותו (לקיים הבשר) ויישם בארון. ועכצ"ל שרק נקרא עצמות, אבל הארון וכל אשר בו, גם הבשר, נקבר בשכם. – וראה לקמן הערה 22.

* השי"ך (בשלח שם) כתב שזה הי' העונש על ששמע כו' שנתאכל הבשר למירדוק, ונפ"ז צני"ג לישון הגמרא "נקרא עצמות", דעיקר חסר מן הספר, דהרי נקרא עצמות מפני שנשנה עצמות, וזה דנגעה עצמות הוא מפני ששמע כו'. ולהעיר גם מזהר סוף פרשתנו: בתר דאשתלים דא קיימא גופא שלים זמנין סניאין... ויעקב... הוה בקימא בגופא נפשא. כגונא דא ליוסף... בקימא דגופא דכתיב ויחנטו אותו כו'.

12) ראה גם לקו"ש ח"ע ע' 249 ואילך.
13) מז, א ואילך.
14) ס"פ ויגש.
15) ע"ד פרש"י ר"פ וישב.
16) ויגש מז, ו. שם, יא. פרש"י שם מה, יח.
17) פרש"י ס"פ ויגש. וראה קונטרס משיחות ש"פ ויגש תשמ"ז ס"ו ובהערה 120.
18) שמות א, ו.
19) פרש"י וארא ו, טז (משמור" פ"א, ח).
20) שמות א, יו"ד.

21) שלכן נקראים כל ישראל על שמו – "נוהג כצאן יוסף" (תהלים פ, ב. פרש"י ומצו"ד עה"פ).

22) כולל הפירוש הפנימי ד"עצמות" – מלשון עצמיות, עצם מציאותו דיוסף (מגלה עמוקות אופן יז עה"פ בשלח שם). וראה אוה"ת בשלח (כרך ז) ע' בתרסג), כלומר, לא רק שלימות העצמיות, אלא גם שלימות הגלוי וההתפשטות כו'.

"קיינע קונצן און פאליטיק"

כאשר שואלים יהודי: כיצד אתה יכול לומר ש"יעקב אבינו לא מת", הרי "ספרו ספדנייא וחנטו חנטייא" עם כל שאר הענינים?

עונה הוא: "אנא קרא קדריש"! אינני יודע משום "קונצים" ופוליטיקות ("קיינע קונצן און קיינע פאליטיק").

ועל מה שמקשים – הרי היו כל הענינים הנ"ל? עונה הוא: אינני יודע משום ספדנים ושום קברנים – "אנא קרא קדריש", ללא שום פלפולים, אני יודע רק מה שכתוב בתורה: "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים".

(קטע מר"ד משיחת ש"פ ויחי, י"ב טבת ה'תנש"א - בלתי מוגה)

כשנמצאים בסוף זמן הגלות אין מקום לבכי והספד

ובלשון הגמרא (בהסוגיא ד"יעקב אבינו לא מת") "בכדי (בחנם) ספרו ספדנייא כו" (בניחותא) – דאף שבגמרא הרי זו שאלה (בתמי'), מ"מ, כל ענין בתורה (גם השאלה) הו"ע קיים ונצחי [ורא' לדבר – מהדין דהמתפיס בשבועת משה גם לאחר שבתלה] – כי, כשנמצאים בסוף זמן הגלות אין מקום לבכי והספד ("ניטא וואָס צו קלאגן"), כיון שתיכף ומיד ממש רואים ש"ויחי יעקב" בפועל ממש, נשמה בגוף.

(משיחת ש"פ ויחי, ט"ז טבת ה'תש"נ - בלתי מוגה)

עוברים לספר הגאולה

[.] גם כשנמצאים במעמד ומצב ד"ויחי יעקב", חיים אמיתיים, ועד לאופן שלמעלה ממדידה והגבלה, "מאד" – הרי, כל זמן שנמצאים "בארץ מצרים", חסר הענין הכי עיקרי שאליו משתוקקים כל בני – להיות במעמד ומצב ד"בנים הסמוכים על שולחן אביהם", שלכן, גם כשיש להם כל המצטרך להם ברוחניות ובגשמיות, במה נחשב זה בערך לצער הגלות, "בנים שגלו מעל שולחן אביהם"?!... ולכן, מפרשת ויחי, "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנים", באים לפרשת (וספר) שמות שקשורה עם ענין הגאולה (ספר הגאולה), "ואלה שמות בני ישראל", "על שם גאולת ישראל נזכרו כאן", "ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין".

(משיחת ש"פ ויגש, ה' טבת ה'תנש"א - בלתי מוגה)

המדור מוקדש לעילוי נשמת הרה"ג המקובל

עט"ר כמוה"ר יהודה ב"ר משה ישועה זצוק"ל פתי"ה – נפטר ביום ז'ך מנחם-אב ה'תש"ב

ולזכות בני משפחתו שיחיו: ר' יהודה בן חנינה וזוג' סיגל בת רבקה, וילדיהם:

נדב נתן גבריאל, אלישע מישאל יצחק, יותם מנחם מענדל ויעקב ישראל זושא שיחיו

יהודי צריך לרצות ולבקש שיהי' גילוי הקץ

"בקש לגלות את הקץ לבניו" (רש"י ריש פרשתנו)

ומזה גם הוראה לכל היהודים לכל הדורות – שצריך להיות הענין ד"ביקש" . . לגלות . . קץ הימין": יהודי צריך לרצות ולבקש¹ שיהי' גילוי הקץ, שזה גופא (הבקשה וההתבוננות בזה) נותן סיוע ועידוד רב בעבודת ה'.
וכפי שרואים במוחש, שכשאומרים ליהודי ש"הנה הנה משיח בא" ("אָט אָט קומט משיח") ו"ווי וואָנט משיח נאָו" – זה פועל זירוז והוספה בעבודת ה', וזהירות יתירה יותר שלא יהי' שום ענין של "שמא יגרום כו'", שח"ו יעכב את ביאת המשיח.
ובימינו אלה מיתוסף עוד ענין: תורת אמת ואומרת² "כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה", הגמרא אומרת בפשיטות שהקץ ישנו כבר מזמן;
צריך רק שיהי³ ה"שעתא חדא"⁴ – ההזזה ("דעם "קער"")⁵ דתשובה, שמביא "ומיד הן נגאלין"⁶, מיד ממש – "נא"ו" – בעגלא דידן.
(תרגום חפשי משיחות עשרה בטבת וש"פ ויחי ה'תשמ"א – מוגה*)

- 1) כנוסח התפלה ג"פ בכ"י (בימות החול) את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח. ובכל תפלה – ותחזינה עינינו כו'. וראה לקו"ש ח"כ ע' 384, 458 ואילך.
- 2) סנהדרין צז, ב.
- 3) ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' ריב.
- 4) זח"א קכט, א.
- 5) מלשון וישע גו' לא שעה (ראה סה"מ קונטרסים ח"ב ע' 792. ועוד).
- 6) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.
- 7) בגימטריא ז"ן, א-ל הוי' – ראה בארוכה שיחת ש"פ צו, ה'תשמ"א.
- 8) נדפס בלקו"ש ח"כ ע' 234.

המדור מוקדש

לעילוי נשמת הרה"ג הרה"ח ר' חיים משה יהודה כהר"ר ירמיהו הכהן ולאח"כ בלוי מו"ל כת"י הראשונים, רב בית כנסת ומנהיג רוחני במשך יובל שנים, וזיכה אלפים במצוות תפילין ומזוזה נפטר ג' אייר ה'תשס"ג, לסדר "אמור אל הכהנים"
ולע"נ זוגתו הרבנית חנה ח'י' הנה בת ר' מאיר שמריהו ורחל – נפטרה י"ג כסלו ה'תשמ"ג
יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמתית והשלימה

(מצרים).

נשיא דורנו הוא "יוסף", יוסף שבדורנו. וכמודגש גם בפעולתו ועבודתו, שחידושו העיקרי הו"ע הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, באופן ד"באר את התורה", "בשבועים לשון"²⁸ – שזהו"ע ד"יוסף", "יוסף ה' לי בן אחר"²⁹, כלומר, להתעסק גם עם יהודים אלו שלולי עבודתו היו (בגלוי) בבחינת "אחר"³⁰, שגם הם יהיו "בן"³¹ (גם בגלוי), ועד ל"בן" הכי נעלה, "בנימין", "בן ימין", שהוא לבדו נולד בארץ ישראל³² (וי"ל שזהו העילוי דה"אחר" שנעשה "בן" – עבודת התשובה לגבי עבודת הצדיקים³³).

וזהו"ע ד"ישיש בארון במצרים" המודגש במיוחד בדורנו זה (דור האחרון דגלות שהוא גם דור הראשון דגאולה) – שיוסף שבדורנו, נמצא יחד אתנו עד לרגע האחרון שיוצאים (והוא בכלל, כפשוט) מהגלות, ונותן כח וחיוזק ("חזק חזק ונתחזק") שלא להתפעל כלל וכלל מקשיי הגלות, אלא אדרבה –

28) דברים א, ה. ובפרש"י. ולהעיר, שענין זה הי' "בעשתי עשר חודש גוי" (שם, ג) – חודש שבט, שבעשירי שבו ("העשירי יהי' קודש") חל יום ההילולא דיוסף שבדורנו, תכלית השלימות ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו" (ראה אגה"ק סז"ך-כח).
29) ויצא ל, כד.

30) ועד כדי כך, שה"אחר" (בנימין), קראה לו רחל (כבכמה מהשבטים שנקראו ע"י האמהות, שנביאות היו) "בן אוני", "בן צערי" (ראה זח"ב סז, ב), שבזה מודגש ביותר הקס"ד שלולי ההתעסקות עמו יהי' בבחינת "אחר". ולאידך, אף שרחל קראה לו כן – לא מצינו בשום מקום שיקרא בשם זה, ולא עוד, אלא שאין צורך אפילו באזהרה שלא לקרותו בשם זה (ע"ד "כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה" (ברכות ג, א)), מכיון שבדאי נעשה "בן", ועד ל"בן ימין", ועד לתיבה אחת דוקא, "בנימין", כבפנים.

31) ראה אוה"ת ע"ה פ"ה (רכ, א ואילך), פרשתנו שפן, א ואילך. שצ, א ואילך. שצז, ב ואילך.

32) פרש"י וישלח לה, יח.

33) ראה ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד. ולהעיר מהחילוק דיוסף ובנימין, צדיק עליון וצדיק תחתון – תו"א ס"פ תרומה. לקו"ת ראה כה, ד ואילך. תו"ח ס"פ ויגש. סה"מ תרס"א ע' קסג. ובכ"מ.

ולכן, לאחר שמיסימים "ויחנטו אותו וישיש בארון במצרים", מכריזים "חזק חזק ונתחזק"²³ – שזהו החיוזק להמשך ד"הבאים מצרימה", שלא להתפעל מקושי הגלות והשעבוד, מכיון שלא נמצאים בגלות לבד, אלא ביחד עם יוסף.

ובפרט – ש"יוסף" הוא גם ה"מושל בכל ארץ מצרים"²⁴ (מלכות שהיתה מושלת בכיפה²⁵), עד ש"בלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים"²⁶, שמזה מובן, שאף א' אינו יכול להפריע, ח"ו, לבנ"י גם בהיותם בגלות כו'.

ד. והנה, ענין זה מהוה חיוזק בנוגע לכל הגלויות – "כל המלכויות נקראו על שם מצרים כו"²⁷, כל הגלויות, עד לגלות האחרון, ובגלות האחרון גופא – עד לימי הגלות האחרונים, עקבתא דמשיחא ממש, דורנו זה ותקופתנו זו.

ואדרבה – מצד הענין דירידת הדורות כו', הרי, בדורנו זה דוקא יש צורך מיוחד בזה, ולכן עשה הקב"ה שכל הוראות התורה (ובנדוד"ד, החיוזק ד"ישיש בארון במצרים") יהיו באופן גלוי.

ואכן, מודגש הדבר באופן גלוי לעין כל – שהרי שמו (הראשון) של כ"ק מו"ח אדמו"ר

ולהעיר מפתגם כ"ק אדנ"ע: איך וועל גאנץ זיין . . מיט מיין עצמיות . . איך וועל גאנץ זיין מיט מיין התפשטות (סה"ש תורת שלום ע' 248).

23) ורק לאח"ז מברך (העולה לתורה) ברכה שלאחרי (כנ"ל הערה 6), וי"ל דהיינו שאמירת הברכה קאי גם על הענין ד"חזק חזק ונתחזק", כולל עניית אמן ע"י השומעים, ואדרבה – גדול העונה אמן יותר מן המברך", בדוגמת נצחון המלחמה ע"י הגבורים (נזיר בסופה).

24) ויגש מה, ח.

25) ראה מכילתא בשלח יד, ה. שמו"ר פט"ו, י"ד, זח"ב ו, א.

26) מקץ מא, מד.

27) ב"ר פט"ז ה.

להוסיף ביתר שאת וביתר עוז במעשינו ועבודתינו, כדי לסיים ולהשלים את "צחצוח הכפתורים"³⁴, עד לשלימות הנצחון³⁵ ד"מלחמת בית דוד"³⁶, בביאת דוד מלכא משיחא.

ה. מכיון שנמצאים אנו בימי הגלות האחרונים, לאחר שנשלמו כבר כל הענינים, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שלא נשאר לנו כי אם "לצחצח את הכפתורים", ותיכף ומיד, "עמדו הכן כולכם"³⁷ לקבל פני משיח צדקנו,

– ובפרט שמאז ועד עתה עברו כמה עשיריות שנים שבהם עסקו גם ב"צחצוח הכפתורים" –

הרי, בהכרח לומר שכאשר יהודי פוגש איזה ענין של מניעה ועיכוב בעניני יהדות, בבחינת "הבה נתחכמה לו" – אין זה אלא ענין של נסיון, ע"ד "האלקים נסה את אברהם"³⁸, "נסה" (גם) מלשון נס והרמה, היינו כדי שעי"ז יבוא לתכלית העילוי – הרמה לגבי השלימות שלפני, ע"ד החילוק דנס וטבע (כמבואר בארוכה בדרושי חסידות³⁹).

כלומר: מובן וגם פשוט עד כמה גדלה מעלתו של אברהם אבינו – אפילו לפני

(34) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט. וראה שיחת י"ב טבת הערה 10.

(35) כמודגש בענין דעניית אמן, שהוא בדוגמת נצחון המלחמה (כנ"ל הערה 31).

ולהעיר מהרמז ע"ד הקשר והשייכות ל"יוסף", שנקרא בפרשתנו (מט, כו) "נזיר אחיו", והרי הענין דנצחון המלחמה תבאר בסוף מסכת נזיר.

(36) ראה שיחת שמח"ת תרס"א – נדפסה בלקו"ד ח"ד תשפז, ב ואלילך. סה"ש תש"ב ס"ע 141 ואלילך.

(37) סה"מ קונטרסים ח"ב שצז, ב. אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ריש ע' רעט.

(38) וירא כב, א.

(39) ראה לקו"ת פ' ראה (יט, ב ואלילך) ד"ה אחרי ה' אלקים תלכו וביאורו. ד"ה זה וביאורו בסהמ"צ להצ"צ בסופו. ד"ה נתת ליראין פר"ת (ס"ע קה ואלילך). ד"ה כי מנסה תש"ח (ע' 94 ואלילך). ד"ה נתת ליראין תשל"ו (סה"מ מלוקט ע' קפה ואלילך). וי"ש.

הנסיגות⁴⁰, ועל-אחת-כמה-וכמה לאחר כמה נסיגות, בתוכם נסיון דכבשן דאור כשדים, ועד לתשעה נסיגות, שבודאי לא ה' שום חסרון בעבודתו ומעלתו של אברהם אבינו; אלא, מכיון שרצה הקב"ה להרימו ולנשאו לדרגא נעלית עוד יותר, ועד לאין ערוך (נס) – ניסהו (נס והרמה) גם בנסיון העשירי⁴¹.

ועד"ז בנדו"ד:

לאחרי שלימות העבודה בכל הענינים, כולל גם ענין הנסיגות שעברו בני" במשך כל הדורות, ובמיוחד בנוגע ליוסף שבדורנו (נשיא הדור, אשר, "בתר רישא גופא אזיל"⁴²), כל הנסיגות שהיו ברוסיא הסובייטית, שעמד בכולם בתוקף ובגבורה עילאית, עד ליציאתו משם בשלימות, עם כל בני ביתו, ביחד עם ספרי וכתבי רבותינו נשיאינו כו' (כולל – פעולה נמשכת גם במדינה ההיא, פירות ופירי פירות כו', גם בימינו אלה) – הרי בודאי שלא חסר מאומה כו'; אלא, שהקב"ה רוצה שיהי ענין של נס והרמה באופן נעלה עוד יותר, ולכן, מביא נסיון נוסף⁴³.

ו. ועוד נקודה בזה – שהנסיון הוא ע"י דבר שאין בו מציאות כלל, וכל ענינו אינו אלא לפעול נס והרמה, עי"ז שמראים שלא

(40) דבן שלש שנים הכיר את השם, "שנאמר (תולדות כו, ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי, חושבני" מאה ושבעין ותרין" (נדרים לב, סע"א). וראה רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"ג.

(41) להעיר, שהלשון "נסה" נתפרש רק בנוגע לנסיון העשירי, ולא בנוגע לנסיונות שלפניו, גם אלו שנתפרשו בכתוב, מכיון שבו ה' עיקר (ושלימות) ענין הנס וההרמה, ועד שפעל ממשות בנסיונות שלפניו, "שלא יאמרו הראשונות לא ה' בהם ממש" (פרש"י וירא כב, ב. נתבאר בארוכה בלקו"ש ח"כ ע' 73 ואלילך).

(42) עירובין מא, א. וראה סוטה מה, ב.

(43) להעיר גם ממארא"ל (נדרים כב, ב) "אלמלי חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד", היינו, שהענין הבלתי-רצוי אינו כדי שעי"ז יתוסף יותר בתורה, כדברי חז"ל (מכות כג, רע"ב) "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות".

זרעו בחיים אף הוא בחיים" נאמר ע"י הנביא (ירמ'י) בנבואה לאחר כו"כ שנים ודורות – והרי על-דרך הרגיל ישנו הכלל ד"שכיחא היזקא" (כדאיתא בפסחים²⁸), היינו, שכאשר עוזבים "את החיים ואת הטוב" ישנו ההיפך מזה²⁹ [.] ומה עוד כשהיו במצרים [וגם כשהלכו לקבור את יעקב אבינו הם ידעו שאח"כ יחזרו למצרים, שהרי השאירו שם את הטרף] וידעו שמצרים היא "ערות הארץ"³⁰,

– ואם כן, אלו ש"ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא" לא ה' אצלם שום ספק שלפחות "חלק" מזרע יעקב לא יהי' בחיים, שאז גם יעקב לא יוכל להיות בחיים, ובמילא (לדעתם) צריך להיות "חנטו חנטייא", ומכיון ש"חנטו חנטייא" צריך גם להיות "ספדו ספדנייא וקברו קברייא".

וא"כ, אין צורך להדחק ולומר שהם חנטו את יעקב אבינו מחמת הספק כדי להבטיח את העתיד – כי גם אם נאמר שהמצרים ידעו שחיו של יעקב קשורים בזרעו וידעו שקישור הנפש בגוף של יעקב קשורה לאופן הנהגת הבנים, שזהו דבר המתקבל בשכל

[למצריים הרי ה' את "חכמת מצרים"³¹, והיו אצלם כמה ענינים של שכל כולל גם חכמת הנפש, ובפרט לפי דברי פרעה "לא ידעתי את הוי"³², היינו שאת הוי' הוא לא ידע אבל אודות "אלקים" הוא כן ידע³³, שהפירוש "אלקים" ע"פ שולחן-ערוך³⁴ (עאכ"כ ע"פ קבלה וחסידות) הוא "בעל היכולת ובעל הכחות", ונמצא שהם ידעו את כל הענינים שבטבע כולל גם את נפש האדם שהיא ג"כ חלק מהטבע, והם ידעו איך נפש האדם קשורה עם הילדים ועאכ"כ גוף האדם]

– הנה אצל אלו ש"חנטו חנטייא" ה' מונח בפשטות, שהגם שיעקב ה' צדיק ולמרות שהוא בירך את בניו ומסר להם את כל ההוראות להתנהג בדרך התורה והמצוה – והם אמנם נהיו "שלוחי מצוה" בכח התורה והמצוות – אבל מצד הכלל ד"שכיחא היזקא" ויתירה מזו "קביעא היזקא" (כגירסת רבינו חננאל בפסחים³⁵), ומכיון שהמצרים ידעו שלאחרי קבורת יעקב הם חוזרים למצרים ל"ערות הארץ" – במילא היו בטוחים שלא "בכדי (בחנים) חנטו חנטייא" אלא זהו "ודאי" שצריך להיות חנטו חנטייא, מכיון שאצל יעקב יהי' מה שהי' אצל אברהם ויצחק.

(תרגום חפשי משיחת כ"ף מנ"א ה'תשל"א - בלתי מוגה)

(28) ח, ב (וש"נ. אב שם – "קבוע" (ראה להלן בסוף שמות ה, ב.

(הסעיף) לא "שכיחא".

(29) נציבים, ל טו ואלילך.

(30) מקץ מב, ט. יב.

(31) מ"א ה, י.

(32) שמות ה, ב.

(33) לקו"ת אמור לה, ג. המשך תער"ב ח"ב ע' תתכב.

ועוד. וראה תנ"א סב, א – יתירה מזה.

(34) או"ח ס"ה.

(35) שבהע' 28. וראה בהנסמן בערה הנ"ל – כבר"ח.

המדור מוקדש לעילוי נשמת ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה שנאל

יה"ד שתיכף ומיד ממש יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

ולזכות זוג' – תבלחט"א – מרת חי' דחל בת שפרינצא שנאל

ולזכות יוסף יצחק בן רייזל פרומה שי' – לשנת הצלחה בלימוד ודרכי החסידות מתוך בריאות נכונה

ולזכות צבי בן חי' דחל – לרפואה שלימה וקרובה

ולזכות כל בני משפחתם שיחיו – לברכות עד בלי די

וצריך להבין:

(א) מדוע אכן הם לא ידעו מכך?

(ב) אם אכן לא ידעו (ו"סבורים היו שמת") – לשם מה זקוקים בכלל ל"מקרא אני דורש", ה' לו לומר שאכן "בכדי חנטו חנטייא" כי "יעקב אבינו לא מת" אלא שהם לא ידעו מכך!

(ג) וביותר יקשה: אילו היינו אומרים ש"יעקב אבינו לא מת" הוא בנוגע לנשמה, אזי מובן מדוע אלו שהיו צריכים לחנטו לא ידעו שהוא חי, מאחר שאין להם שום שייכות לנשמת יעקב אבינו, הם אינם מסוגלים לגעת בה; אבל אם הכוונה "יעקב אבינו לא מת" היא גם בנוגע לגופו – מה זאת אומרת שהם לא ידעו מכך? הרי הם חנטו את גופו וה' עליהם לראות זאת, שהרי אינו דומה נגיעה (חניטה) בגוף חי לחניטה של גוף שאינו חי, וכיצד יתכן שלא הבחינו בכך?!

ה. והביאור בזה:

בשעת מעשה הרגישו שיש בגופו עוד חיות, אך הם לא ידעו מה יהי' איתו מחר ומחרתיים²⁴ – ומכיוון שיש לחנט את הגוף מבעוד מועד, לפני שמתחילים להיות בו ענינים של הרס (כפי שהמפרשים²⁵ מביאים בפירושים על סוגיא זו, ובפירושים על ענין החניטה) – הנה כדי להבטיח שאם מחר יתחיל בגופו ענין המיתה, יהי' זה באופן שהגוף ישאר שלם באופן שוה, כדרך גוף חנוט, הוצרך להיות "חנטו חנטייא".

והנה, מכיוון ש"מקרא אני דורש" אשר חיי יעקב קשורים ל"זרעו" (וכמבואר לעיל שחידושו של יעקב לגבי אברהם ויצחק הוא בהנוגע ל"זרעו") – ומכך מובן, שזה שיעקב הוא "בחיים", הרי זה תלוי בזה ש"זרעו בחיים", כמובן מההשוואה "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים",

ואם יהי' חלק מ"זרעו" שלא יהי' "בחיים" ח"ו, אזי נהי' אצלו "כאברהם שיצא ממנו ישמעאל", במילא לא יתכן ש"יעקב אבינו לא מת",

– זהו שאומר: "מקרא אני דורש" . מה זרעו בחיים אף הוא בחיים – שהפסוק מבטיח ש"זרעו" יהי' בחיים, והפסוק משווה את יעקב לזרעו – היינו שישנה הבטחה בפסוק שזרעו יהי' בחיים.

ובלשון הרמב"ם²⁶: "הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותם ומיד הם נגאלין" – התורה מבטיחה ש"זרעו" יהיו בחיים, כי בטוח יעשו תשובה;

ולא רק חלק מזרעו – שאז הרי זה בדומה לאברהם ויצחק, אלא "לא ידח ממנו נדח"²⁷ – הפסוק מבטיח שאם "זרעו" הוא מזרע יעקב (שלגביו לא נאמר "ביעקב ולא כל יעקב" (כביצחק), אלא) אצלו מפורש בפסוק ש"זרעו בחיים" – ובמילא יהי' יעקב "חי" לעולם.

ו. ועל פי זה, סרה מאל"ה השאלה "וכי בכדי חנטו חנטייא":

הם לא ידעו מה יקרה עם זרעו של יעקב אבינו – שהרי הפסוק שממנו למדים (ש"מ

24) וראה בחכמת מנוח (תענית שם) שמפרש ד"יעקב אבינו לא מת" הכוונה במצרים – לפני בואו למערת המכפלה.
25) ראה גאון יעקב והר"ף (ועוד) לע"י שם.
26) ה' תשובה פ"ז ה"ה.
27) ע"פ ה' הפסוק – ש"ב יד, יד.

מתפעלים כלל, שאז, מתגלה האמת שאין בו מציאות כלל, כי אם לפעול נס והרמה:

בנוגע לנסיון העשירי – איתא במדרש⁴⁴: "ביום השלישי, וכי מאחר שהדך קרובה למה נתעכב שלשת ימים, כיון שראה (שטן) שלא קבלו ממנו (אברהם ויצחק), הלך ונעשה לפניו נהר גדול, מיד ירד אברהם לתוך המים . . . כיון שהגיע עד חצי הנהר הגיע המים עד צווארו, באותה שעה תלה אברהם עיניו לשמים, אמר לפניו רבש"ע כו', מיד נער הקב"ה את המעיין ויבש הנהר ועמדו ביבשה".

כלומר, כל ה"נהר גדול", אשר, כבר ב"חצי הנהר הגיע המים עד צווארו" – לא היתה לו מציאות כלל (לא רק ברוחניות, אלא) גם בעוה"ז הגשמי, כי אם ענין של דמיון בלבד, ולכן, כאשר אברהם הראה שאינו מתפעל מזה (אלא ממשיך ללכת כדי לקיים את ציווי ה'), ו"תלה אברהם עיניו לשמים" – אזי נתגלה האמת, שאין כאן מציאות של נהר כלל, "יבש הנהר ועמדו ביבשה", ואדרבה – כל מה שנשאר ממנו, אינו אלא הענין דנס והרמה.

ועד"ז בנדו"ד – שאין לנסיון מציאות כלל גם בעוה"ז הגשמי והחומרי, "עולם הקליפות"⁴⁵, ולכן, כאשר "תלה" . עיניו לשמים", אזי נתגלה באופן גלוי לעין כל שאין כאן מציאות כלל, וכל מה שנשאר, אינו אלא הענין דנס והרמה – שעי"ז יתוסף עוד יותר בהפצת המעיינות חוצה, ע"י ההוספה בהוצאה לאור והדפסת כתבי רבותינו נשיאנו כו',

ובלשון המדרש (במק"א⁴⁶) בנוגע להכרזה "דידן נצח", ש"לא עלון מן תמן עד זמן דחמון כמין חרדא דדמא על אפי מיא" (סימן לביטול המציאות דרוח רע), שאז שקט (היפך המצב הקודם ד"חמו ערוביאי במיא") המעיין והנהר הטוב שבמדרש שממנו שתו בנ"ה, היינו,

44) תנחומא וירא כב.

45) תניא פ"ו (מע"ש שמ"ב ספ"ד).

46) ויק"ר פכ"ד, ג.

שעי"ז ניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בתוקף התפשטות הנהר מהמעייין, עד להפצת המעיינות (לא רק הנהר, אלא גם המעיין עצמו) חוצה.

ז. עפ"ז מובן בפשטות שכל ההדגשה צריכה להיות אך ורק בנוגע לענין הנס וההרמה, ולא בנוגע לעצם המאורע דהנסיון:

המאורע דהנסיון – אין לו מציאות כלל, כאמור, ומכיון שכן, הרי, הדיבור אודותיו הוא בדבר שאין בו ממש, ובמילא, ללא כל תועלת, ואדרבה – עי"ז שמדבר אודותיו ומחשיבו למציאות⁴⁷, מבלבל את עצמו והיצה"ד שלו כו'.

ולאיך, ענין הנס וההרמה – הוא הוא המציאות האמיתית, הכוונה והתכלית דהנסיון, כאמור, שעי"ז יתוסף עוד יותר בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה.

ובאותיות פשוטות – שכל החיות וההתלהבות כו' צריך להיות בענין ד"ישמור משמתי מצוותי חוקותי ותורותי" (כמ"ש באברהם אבינו)⁴⁸, החל מלימוד ספרי וכתבי החסידות (ופשיטא, בהקדמת לימוד נגלה דתורה – "תלמודו בידו"⁴⁹), היינו שכאשר יוצא לאור ספר חדש, קונטרס או מאמר כו', צריך כאו"א ללמדו, ובהדגשה – שאין להסתפק בכך שישנם כמה וכמה שלומדים ענין זה, אלא "כלל" אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם", ובנדו"ד בשבילי נדפס ספר, קונטרס או מאמר זה! ■

47) דפשיטא שאינו יכול לעשותו למציאות, כלשון חז"ל (ב"ר פל"ט, יד. וש"נ) "אם מתכנסין כל באי עולם לברוא יתוש כו".

48) תולדות כו, ה.

49) לשון חז"ל – פסחים ג, א. וש"נ. וראה לקו"ת שה"ש כב, ד, שעי"י "הלימוד שלמד בבחי' הנגלות שבתורה (בעוה"ז) מזה נעשה בחי' לבוש שבו ועל ידו יוכל להשיג פנימיות התורה" (בג"ע), ומזה מובן גם בנוגע ללימוד הנגלה והפנימיות בעוה"ז גופא.

50) סנהדרין לז, א – במשנה.

כיצד לא הבחינו המצרים שיעקב אבינו חי?

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. הגמרא במסכת תענית¹ מספרת על ר' נחמן ור' יצחק שישבו יחד לסעודה. "בתר דסעוד" (לאחר שסיימו סעודתם) אמר ר' יצחק: "הכי אמר ר' יוחנן יעקב אבינו לא מת". שאלו מיד ר' נחמן: "וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא", כלומר, היות ש"לא מת" – מה פשר כל העניינים הללו, הרי הם היו "בכדי" – ללא שום תועלת², שהרי הוא הי' חי?

ענה ר' יצחק: "מקרא אני דורש, שנאמר³ ואתה אל תירא עבדי יעקב... כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים – מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים".

ב. [. . .] בגמרא זו ישנם כמה דיוקים (כפי שהמפרשים⁴ מתעכבים על-כך):

ראשית, נשאלת השאלה: למאי נפק"מ?

והתשובה ע"כ פשוטה ביותר: מת מטמא ואילו חי אינו מטמא (כלשון הידוע בגמרא⁵), ובאם "יעקב אבינו לא מת" הרי שאז אינו מטמא. ואפילו לדעות ש"קברי צדיקים אינם מטמאים באוהל"⁶, הם מודים שבמגע כן מטמאים, וא"כ על יעקב אבינו לא ניתן לומר זאת (שהוא מטמא במגע) מכיון שעליו אומר ר' יוחנן ש"לא מת" (וכמודגש ביותר בלשון רש"י⁷) – והרי "מת מטמא ואין חי מטמא".

שזוהי נפקא-מינה לפועל בימינו אלה.

וכאן ממשיכים המפרשים⁸ ושואלים: מדוע דוקא יעקב (לא מת)?

הן אמת שהוא הי' "בחור שבאבות"⁹, אך מהו הקשר בין זה שהוא הי' "בחור שבאבות" לזה שהוא "מת" או "חי", ומהו החילוק בינו לאברהם ויצחק?

הנה על זה המענה כההמשך בגמ': "מקרא אני דורש... מה הוא בחיים אף זרעו בחיים" – שבזה טמון ההסבר לא רק לשאלה "וכי בכדי חנטו חנטייא וכו'", אלא בדרך ממילא מתורצת גם הקושיא מדוע דוקא יעקב [אלא שלגמ' הי' זה פשוט גם קודם, אך עבורנו הדבר מובן עוד יותר מההדגשה בפסוק], וכדלהלן.

(1) ה, ב. (2) ופי' רש"י: וכי בחנם ספדו כו'. וראה מפרשי העין-יעקב בדיוק לשון זה. (3) ירמ' ל, י. (4) ראה עיון יעקב לע"י כאן. (5) נדה ע, ב. (6) ראה הנסמך בלקו"ש ח"ח ע' 234 ובהע' 55, 59. (7) "אלא חי הוא לעולם" – ראה להלן סוס"ג. (8) ראה חדא"ג מהרש"א תענית שם. הרשב"א וענף יוסף לע"י שם. (9) ב"ר פע"ו, א.

ג. הגמרא בפסחים¹⁰ אומרת מה החילוק בין יעקב לאברהם וליצחק, שיעקב אינו "כאברהם שיצא ממנו ישמעאל... יצחק שיצא ממנו עשו", אלא יעקב "מטתו שלימה"¹¹, שאצל יעקב כל הילדים אמרו "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד"¹² ויעקב ענה "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"¹³.

ובענין זה מתבטאת ייחודיותו של יעקב אבינו על אברהם ויצחק¹⁴:

אצל אברהם ויצחק בנוגע לנשמתם הם "חיים" – כמרז"ל¹⁵ "צדיקים (ש) במיתתן נקראו חיים",

אמנם, בנוגע לחיי הגוף – כיון שהבן נמשך מהוריו ובפרט מהאב, ומפני שאצל אברהם הי' ישמעאל שהתנהג היפך הרצון, ועד"ז אצל יצחק הי' עשו היפך הרצון – נמצא שהגוף של אברהם ויצחק "קשור" עם ישמעאל ועשו.

בנוגע לשאר העניינים – הרי ידוע¹⁶ הדיוק בענין "יצא ממנו ישמעאל", שזה אמנם "ממנו" אבל באופן ד"יצא", וכמו שאמרה לו שרה¹⁷ "גרש את האמה הזאת ואת בנה"; ועד"ז אצל יצחק נאמר¹⁸ "ביצחק יקרא לך זרע" ומפרשים¹⁹: "ביצחק – ולא כל יצחק";

אבל בנוגע לגוף שזה נעשה בעת הלידה – הרי לזה אין תקנה, כי יש חלק מגופו של אברהם שנשאר אצל ישמעאל (כביכול), ויש חלק מגופו של יצחק אצל עשו. ולכן, היות וחלק זה "מת" ביחד עם ישמעאל ועשו, במילא אצל אברהם ויצחק לא יכול להיות מצד גופם "חי לעולם".

משא"כ אצל יעקב החידוש הוא ש"לא מת" – היינו שהגוף שלו חי, ובלשון רש"י²⁰ "חי הוא לעולם" – והכוונה גם לגופו. והסיבה לזה: כי אצל יעקב היתה "מטתו שלימה" (כל ילדיו, כולל גם "זאת דינה בתו"²¹), ובמילא ע"י "זרעו בחיים (הנה) אף הוא בחיים".

ד. והנה, כאשר אמרו בגמרא "יעקב אבינו לא מת", לא עלתה השאלה מה החילוק בין יעקב לאברהם ויצחק – מאחר שזהו דבר הפשוט שלא "כאברהם שיצא ממנו ישמעאל... יצחק שיצא ממנו עשו", והגוף של האבא יש לו שייכות לילדים והוא עובר לילדים ע"י טיפת האב, "הלובן שממנו עצמות וגידים"²² עם כל העניינים שהגמרא מביאה.

אך השאלה שעלתה היא – "וכי בכדי חנטו חנטייא": אם כך, מדוע הוצרכו לחפש עצות שגופו של יעקב יוותר קיים²³?

עונה על כך הגמרא: "מקרא אני דורש כו'" (ולכאורה, מה המענה בזה על השאלה הנ"ל? הנה על כך מפרש רש"י: הם לא ידעו מכך – "סבורים היו שמת").

(10) נו, א. (11) ויק"ד פל"ו ה. פרש"י פרשתנו מז, לא. וראה תו"כ בחוקותי כו, מב. ספרי ואתחנן ו, ד. האזינו לב, ט. (12) ואתחנן ו, ד. (13) פסחים שם. (14) ראה עד"ז מקומות שבהערה 8. (15) ברכות יח, סע"א. (16) ראה עד"ז מקומות שבהערה 8. (17) ויגש מז, טו. וממקומות שבהערה 11 מובן שכולל גם אותה. (18) ברכות יח, סע"א. (19) נדה לא, א. (20) ראה הרי"ף לע"י תענית שם. (21) נדרים לא, א. פרש"י ויצא כח, טו. וראה לקו"ש ח"כ ע' 342 הערה 154. (22) תענית שם ד"ה לא מת. (23) ראה הרי"ף לע"י תענית שם.